

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ**

НАКАЗ

31.03.2026

Харків

№ 165

Про введення в дію рішення
Вченої ради університету

Відповідно до ст. 36 Закону України «Про вищу освіту» та протоколу № 4 засідання Вченої ради університету від 31 березня 2026 року,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити та ввести в дію рішення Вченої ради університету з питання «Про розгляд і затвердження Положення про використання штучного інтелекту в Харківському національному університеті радіоелектроніки».
2. Затвердити та ввести в дію Положення про використання штучного інтелекту в Харківському національному університеті радіоелектроніки (додається).
3. Контроль за виконанням наказу покласти на декана факультету комп'ютерних наук Олега ЗОЛОТУХІНА.

Ректор

Ігор РУБАН

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ХНУРЕ

«31» 03 2026 р. № 165

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ**

Харків 2026.

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОЦЕСАХ	5
3 ПОЛІТИКА ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ	6
4 ПРИКЛАДИ ДОТРИМАННЯ ТА ПОРУШЕННЯ ЕТИЧНИХ НОРМ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	9
5 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	11

ПРЕАМБУЛА

Харківський національний університет радіоелектроніки (далі – ХНУРЕ, Університет) як провідний технічний та ІТ-університет України визнає стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту та їхній фундаментальний вплив на глобальне технологічне й академічне середовище.

Штучний інтелект (далі – ШІ) відіграє дедалі більшу роль в освіті та науці, відкриваючи безпрецедентні можливості для персоналізації навчання, обробки даних та генерації нових ідей. Водночас неконтрольоване використання ШІ несе ризики порушення академічної доброчесності, втрати навичок самостійного мислення та поширення неточної інформації.

Дія Положення про використання штучного інтелекту в Харківському національному університеті радіоелектроніки (далі – Положення) поширюється на всіх учасників освітнього процесу, наукових, науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників університету, здобувачів вищої освіти всіх рівнів і форм здобуття освіти, а також інших осіб, які залучаються до освітньої, наукової, організаційної чи адміністративної діяльності університету та використовують технології штучного інтелекту в межах виконання своїх посадових обов'язків або навчальних завдань.

У цьому Положенні терміни використовуються в такому значенні:

штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань;

галузь штучного інтелекту – напрям діяльності у сфері інформаційних технологій, який забезпечує створення, впровадження та використання технологій штучного інтелекту.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про захист персональних даних», «Про авторське право і суміжні права», «Про академічну доброчесність», Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р), документу ООН «Цілі сталого розвитку (ЦСР)», Регламенту 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо використання штучного інтелекту та інших нормативних актів.

1.2 Метою Положення є нормативне врегулювання принципів, умов і меж застосування технологій штучного інтелекту в освітній, науковій, організаційній та адміністративній діяльності університету, забезпечення дотримання академічної доброчесності, етичних стандартів, вимог чинного законодавства України, а також формування прозорих механізмів контролю й відповідальності за використання відповідних цифрових інструментів.

Основними завданнями цього Положення є:

- підвищення якості освітнього та наукового процесів відповідно до принципів академічної доброчесності, етичних норм і відповідального використання, а також для формування усвідомленого ставлення до можливостей та ризиків, пов'язаних із використанням ШІ;
- інтеграція кращих практик використання ШІ в освітній процес та дослідницьку діяльність;
- забезпечення суворого дотримання етичних принципів, захисту персональних даних і конфіденційності інформації;
- створення сприятливих умов для досліджень, розробки власних алгоритмів та експериментів із ШІ, що сприяють появі нових методик навчання;
- підвищення ефективності адміністративного та освітнього управління через автоматизацію рутинних завдань, аналіз великих даних і персоналізацію навчання під потреби здобувачів вищої освіти;
- впровадження міжнародних стандартів ШІ, що забезпечує підготовку фахівців, які відповідають вимогам світового ринку праці та підтримують стратегічне лідерство ХНУРЕ;

- гарантування прозорого, справедливого та неупередженого використання технологій ШІ щодо всіх учасників освітнього процесу.

2 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОЦЕСАХ

2.1 Положення зобов'язує всіх учасників освітнього та наукового процесів дотримуватися принципів справедливого, безпечного та етичного використання ШІ, а саме:

- *прозорість та відкритість* (будь-яке використання ШІ (для написання тексту, створення або оптимізації програмного коду, аналізу даних тощо) під час виконання навчальних завдань, кваліфікаційних або наукових робіт має бути обов'язково задеклароване шляхом чіткого зазначення назви використаного інструменту (наприклад, ChatGPT, GitHub Copilot, Claude тощо), версії моделі та конкретної мети її застосування безпосередньо у вступі до роботи, розділі методології або у вигляді коментарів у вихідному коді);

- *відповідальність та етика* (системи ШІ розглядаються виключно як допоміжні інструменти (цифрові асистенти), а не як самостійні суб'єкти діяльності; кінцева відповідальність за достовірність наведених фактів, коректність і безпеку згенерованого коду, відсутність плагіату, етичність та загальну наукову цінність результатів завжди лежить виключно на виконавці (здобувачеві, викладачеві, науковцеві));

- *академічна доброчесність* (використання ШІ має сприяти поглибленню знань та розвитку аналітичного мислення, а не замінювати процес навчання, тому здобувачі зобов'язані самостійно формувати логіку, архітектуру рішень та висновки у своїх роботах, використовуючи алгоритми лише для підтримки цих процесів (мозковий штурм, дебагінг, редагування), без права подавати повністю або частково згенеровані матеріали як власний оригінальний доробок);

- *законність* (використання ШІ повинно здійснюватися на правових підставах з розумінням алгоритмів обробки даних і джерел інформації);

- *конфіденційність та безпека* (забороняється завантажувати у відкриті (публічні) моделі ШІ будь-які персональні дані учасників освітнього процесу, комерційну таємницю, закриті дані проєктів, пропрієтарний програмний код, паролі, ключі доступу або неопубліковані результати наукових досліджень здобувачів і працівників ХНУРЕ);

- *доступність та інклюзивність* (інструменти ШІ мають бути доступними для всіх учасників, незалежно від їхніх індивідуальних можливостей).

2.2 Університет підтримує впровадження інструментів ШІ як засобу підвищення якості та інноваційності освітнього та наукового процесів. При цьому Університет зберігає за собою повноваження регулювати використання штучного інтелекту під час виконання окремих видів академічних завдань.

2.3 З метою забезпечення адаптивності освітнього та наукового процесів, зазначені принципи та правила можуть бути переглянуті та актуалізовані, що дозволяє своєчасно реагувати на розвиток технологій ШІ та динамічні зміни в академічному середовищі.

3 ПОЛІТИКА ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧАСНИКАМИ ОСВІТЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ

3.1 Використання штучного інтелекту в освітній діяльності у ХНУРЕ передбачає синергію традиційних методів навчання та новітніх технологій. Використання ШІ в цій сфері спрямоване на оптимізацію викладання та персоналізацію навчання.

3.1.2 Умови використання або обмеження щодо ШІ визначаються виключно автором робочої програми навчальної дисципліни з огляду на специфіку курсу.

3.1.3 Викладачі можуть використовувати ШІ для формування базових драфтів (чернеток) лекційного матеріалу, розробки лабораторних робіт, генерації варіантів тестових завдань та навчальних кейсів. Будь-який згенерований контент підлягає обов'язковій експертній валідації та адаптації викладачем перед подачею аудиторії.

3.1.4 ШІ може виступати в ролі інтерактивного цифрового тьютора для пояснення складних концепцій, термінології чи алгоритмів, адаптуючи подачу матеріалу під індивідуальний темп сприйняття користувача.

3.1.5 Використання будь-яких інструментів ШІ під час контрольних заходів заборонено, якщо викладач прямо не дозволив інше для конкретного завдання.

3.2 Використання штучного інтелекту в науковій та інноваційній діяльності.

3.2.1 Дозволяється застосування спеціалізованих ШІ-інструментів для пошуку релевантних джерел, агрегації даних, наукометричного аналізу та первинного огляду літератури (дослідник зобов'язаний верифікувати реальне існування знайдених джерел).

3.2.2 Дослідники можуть використовувати ШІ для генерації варіантів структури майбутніх публікацій, тез або звітів; а також для перекладу та стилістичного редагування власного тексту. Згенеровані фрагменти можуть слугувати лише основою для подальшого глибокого авторського доопрацювання.

3.2.3 Використання алгоритмів машинного навчання дозволяється для розпізнавання патернів, статистичної обробки та візуалізації результатів експериментів.

3.2.4 Забороняється використання відкритих ШІ-моделей для обробки неопублікованих результатів досліджень, унікальних алгоритмів, комерційної таємниці або будь-яких інших даних, що становлять інтелектуальну власність Університету чи його партнерів.

3.3 Прикладні аспекти використання ШІ для здобувачів вищої освіти.

3.3.1 Здобувачам вищої освіти дозволяється використовувати ШІ-інструменти для:

- організації самостійного навчання, розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу;
- перевірки граматики, структури, стилю власних письмових робіт;
- створення мультимедійних матеріалів (презентацій, відео, зображень тощо);
- аналізу великих обсягів даних у власних дослідженнях;

- пошуку синтаксичних помилок, оптимізації готового коду, рефакторингу або вивчення синтаксису нових мов програмування;

- використання ІІІ як віртуального співрозмовника для пошуку нестандартних підходів до вирішення інженерних задач, розробки концепцій стартапів або дизайну проєктів.

Забороняється повна автоматична генерація коду та/або академічного тексту для виконання лабораторних, практичних, курсових, кваліфікаційних робіт (проєктів) з метою видавання його за власний доробок.

3.3.2 У разі інтеграції згенерованих матеріалів у свої академічні роботи, здобувач вищої освіти зобов'язаний надати коротку методологічну довідку, яка включає три обов'язкові елементи:

- назва інструменту та версія;
- мета використання (наприклад, «для оптимізації запитів до бази даних»);
- внесок автора (як саме результат був перевірений та змінений автором).

3.3.3 Здобувач вищої освіти несе повну особисту відповідальність за достовірність, працездатність та етичність кінцевого продукту.

3.3.4 Несанкціоноване використання ІІІ тягне за собою відповідальність за порушення академічної доброчесності.

3.4 Прикладні аспекти використання ІІІ для наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників:

- створення чернеток лекційних матеріалів, структурування презентацій, генерації фрагментів програмного коду для демонстрації, а також створення наборів синтетичних (тестових) даних для лабораторних робіт;
- створення унікальних аналітичних кейсів, багаторівневих проєктних сценаріїв, квізів та інтерактивних опитувань, які стимулюють критичне мислення здобувачів вищої освіти;
- адаптація навчально-методичних матеріалів під різний рівень підготовки аудиторії.

3.4.1 У разі інтеграції згенерованих матеріалів у свої академічні роботи, викладач зобов'язаний надати коротку методологічну довідку, яка включає інформацію про генерацію матеріалів ІІІ.

3.4.2 Викладач несе повну особисту відповідальність за достовірність, працездатність та етичність кінцевого продукту.

3.5 Неетичне використання ШІ всіма учасниками освітнього та наукового процесів може вважатися порушенням принципів академічної доброчесності. У разі виникнення підозри щодо ймовірного порушення академічної доброчесності стосовно використання ШІ відповідне повідомлення подається в порядку, передбаченому Положенням про академічну доброчесність у ХНУРЕ.

4 ПРИКЛАДИ ДОТРИМАННЯ ТА ПОРУШЕННЯ ЕТИЧНИХ НОРМ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

4.1 Етичне використання ШІ здобувачами вищої освіти може використовуватись для:

- *технічної коректури* (перевірка орфографії, пунктуації та стилістики, за умови, що авторство основного тексту та ідей належить здобувачу вищої освіти);
- *попереднього контролю оригінальності* (самоперевірка роботи на наявність запозичень (плагиату) перед фінальним поданням);
- *роботи з джерелами* (пошук, підбір та систематизація наукової літератури за умови обов'язкового самостійного опрацювання, аналізу та інтерпретації знайдених матеріалів);
- *аналізу даних* (автоматизована обробка великих масивів інформації, за умови, що здобувач вищої освіти чітко розуміє методологію дослідження та самостійно формулює висновки);
- *виконання творчих завдань* (створення навчальних матеріалів (візуалізацій, інтерактивних елементів) виключно в межах завдань, погоджених із викладачем).

4.2 Етичним використанням ШІ науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками є:

- *автоматизація комунікації* (впровадження чат-ботів та AI-асистентів на офіційних ресурсах університету для швидкого надання відповідей на типові запитання здобувачів вищої освіти та розвантаження викладачів);

- *підготовка контенту* (використання ШІ для створення чернеток методичних матеріалів, наукових статей та звітів за умови їх обов'язкового критичного перегляду, редагування та верифікації автором-людиною);

- *модернізація методик викладання* (інтеграція ШІ для делегування рутинних завдань та зміщення акценту на розвиток критичного мислення, аналітичних навичок та інтерактивну взаємодію в аудиторії);

- *персоналізація навчання* (використання адаптивних AI-систем для створення інклюзивного середовища, що враховує індивідуальний темп, потреби та стиль навчання кожного здобувача вищої освіти).

4.3 Неетичне використання ШІ здобувачами вищої освіти:

- *підміна авторства* (генерація основного тексту академічної роботи штучним інтелектом замість самостійного виконання завдання здобувачем вищої освіти);

- *фальсифікація досліджень* (використання алгоритмів ШІ для фабрикації даних, результатів експериментів або створення фейкових наукових висновків);

- *маніпуляція задля уникнення перевірки* (використання ШІ для перефразування (rewriting) плагіату або інших маніпуляцій з текстом з метою обходу систем виявлення запозичень);

- *фабрикація джерел* (генерація неіснуючих бібліографічних посилань, цитат або фейкових публікацій (поширення «галюцинацій» ШІ));

- *несанкціонований доступ та порушення конфіденційності* (використання ШІ для злому, отримання доступу до екзаменаційних завдань, відповідей на тести або обробки персональних даних інших осіб без їхньої згоди).

4.4 Неетичне використання ШІ науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками є:

- *публікація неперевіреного контенту* (оприлюднення навчальних матеріалів або наукових праць, основний зміст яких згенерований ШІ, без суттєвого авторського доопрацювання, критичного аналізу та верифікації);
- *фальсифікація наукових даних* (використання алгоритмів ШІ для фабрикації результатів досліджень або маніпулювання даними, що призводить до викривлення наукових висновків);
- *порушення академічної доброчесності* (використання ШІ для плагіату або технічного маскування запозичень у власних наукових та методичних роботах);
- *автоматичне оцінювання без контролю* (передача ШІ функції оцінювання робіт здобувачів вищої освіти без обов'язкової верифікації результатів викладачем);
- *порушення конфіденційності* (завантаження персональних даних здобувачів вищої освіти або інших працівників Університету у відкриті системи ШІ, що створює ризики витоку інформації);
- *деперсоналізація освітнього процесу* (повна автоматизація комунікації зі здобувачами вищої освіти, що призводить до втрати зворотного зв'язку та зниження якості педагогічної взаємодії).

5 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Положення затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ХНУРЕ.

5.2 Зміни до Положення вносять відповідно до встановленого в Університеті порядку.

Голова робочої групи:
декан факультету Комп'ютерних наук

Олег ЗОЛОТУХІН

Члени комісії:

завідувач кафедри ІІІ

Лариса ЧАЛА

завідувач кафедри ІІ

Кирило СМЕЛЯКОВ

завідувач кафедри ЕК

Тетяна ПОЛОЗОВА

начальник НМВ

Нікіта ЗДОРИК

доцент кафедри ЕОМ,

помічник ректора з питань ІТ

Віталій ТКАЧОВ

начальник юридичного відділу

Анна АЙЛАЗЯН